

Mida tähele panna, kui laps hakkab kooli tulema.

Koolimine on lapse jaoks kui hüpe, mis saab toimuda, kui laps on oma arengus jõudnud teatud tasemeni- kooliküpsuseni.

Mis on kooliküpsus? See tähendab, et laps saab aru temale suunatud kõnest, analüüsib kuuldu, jätab ülesande meelde ja täidab selle. Vajalik on lapse soov ülesannet iseseisvalt täita ja see lõpule viia. Mis seda soodustab?

Miks tahavad õpetajad ja lapsevanemad, et laps kooli tulles oskaks lugeda? Põhjus on lihtne: tööjuhised ja õpikud sisaldavad tekste, mida laps peab oskama lugeda ja mõstma. Lugema-kirjutamise tähtsaim alus on häälikuanalüüs. Laps peab kuulma häälikuid, nede asukoha määrama ja eristama häälikute pikkuse. Häälikuid saab analüüsida siis kui laps on õppinud häälikuid kuulama. Sellele järgneb kuuldu kirjanek- tähtede õppimine. Laps peab oskama ühendada häälikut ja tähte ja seda sujuvalt väljendada – see ongi lugemisoskus.

Tihti tekitab matemaatika koolis raskusi. Laps peaks enne kooli oskama võrrelda erinevate hulkade suurust, kuju. Tal peaksid olema selged mõisted ülal, all, pikem-lühem, kõrgem-madalam. Ta peab eristamajakundeid- ruut, ristkülik, kolmnurk. Hea, kui ta teab arvu asukohta arvude reas. Teab, mis on suurem, mis väiksem. Laps peab enne kooli teadma arve ja numbreid 10-ni.

Tavaliselt on esimese klassi õpilasele väga vaevarikas kirjutamine- käeline tegevus. Käel ja sõrmedel puudub kindlus- kriipsukeste tegemine valmistab suuri raskusi, kald- ja püstkriipsude kombinatsioonid on väga rasked. Hea on kui laps teeks kodus mustreid ruutudest, kriipsukestest, koolis õpime joonele ja joonevahele kirjutamist, kindlate vahedega kirjutamist. Esimese klassis toimub trükitähtedelt kirjatähtedele üleminek väga ruttu. Tekib raskusi ümarate tähevormide ja seostatud tähtede kirjutamisega, siit edasi sõnade kirjutamisega. Kuidas last aidata? Tuleb anda talle võimalus kääridega palju välja lõigata- ruute, palle, ristkülikuid, millest saab teha suurepäraseid kujundeid.

Koolis on kasutusel päevik. Sinna hakkab laps ise sissekirjutusi tegema ja peab sellega hakkama saama. Õpetaja annab korralduse, aga paljud lapsed ei oska seda kuulata ja ei saa korraldusest aru, seepärast pöörake kodudes ka tähelepanu korralduste kuulamisele ja täitmisele.

Koolis peab laps ise hakkama saama. Ta peab töökoha korras hoidma, vajalikud õppevahendid välja võtta, peale kehalise kasvatusetundi end pesema, riietuma ja kõige tähtsam- õigeks ajaks tundi jõudma. Väga palju väikese inimese jaoks.

Alati on raskusi õppevahendite olemasoluga. Kui need puuduvad, ei saa tunnist täisväärtuslikult osa võtta. Aidake oma lastel iseseivuda ja laske tal kolikott ise valmis panna (muidugi lapsevanema valvsa pilgu all).

Õpetamine ei ole tühja nõu täitmine, sest õpija ei ole kunagi tühi. Igal lapsel on kooli tulees oma hoiakud, arvamused, mis mõjutavad tema tegevust. Tavaliselt on lapsed uudishimulikud ja tahavad õppida. Õppimise ja koolieluga tutvuvad lapsed juba eelkoolis. Siin püüan nende teadmiste taset ja arengut võrdsele tasemele viia. Kõik ikka selleks, et laps õpiks pingutama, et anda talle eelnevaid teadmisi koolielust.

Mulle meeldib tsitaat Helle Stangerupi raamatust „Cristine-Taani printsess“:
„Lapsed ei pea lihtsalt mitte õppima, nad peavad õppima mõistma. Teisiti ei muutu nende teadmised vaimseks rikkuseks. Lapsed peavad saama teadmisi. Mitte nii palju kui võimalik. Tähtsam kui õpetus on anda lastele õpihimu ja himu tuleb ainult koos sügava mõistmisega“

Ruila Põhikooli õpetaja
Aime Roomets